

Právní pomoc

Obsah zajišťuje

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters) Polsko

1 Jaké náklady jsou spojeny se soudním řízením a kdo je obvykle nese?

Náklady soudního řízení jsou náklady nezbytné k uplatňování nebo hájení práv před soudem. Zahrnují náklady řízení, a pokud účastník řízení obhajuje svou věc osobně nebo prostřednictvím právního zástupce, který není advokátem (*adwokat*), právním zástupcem (*radca prawny*) nebo patentovým zástupcem (*rzecznik patentowy*), pak náklady účastníka nebo jeho právního zástupce na cestu k soudu a částku rovnající se ušlému zisku účastníka v důsledku účasti na řízení před soudem, avšak nepřevyšují ekvivalent odměny jednoho odborného právního zástupce; pokud je účastníkovi řízení nápomocen právní zástupce, který je advokátem, právním zástupcem nebo patentovým zástupcem, pak odměnu tohoto právního zástupce.

Mezi náklady řízení patří poplatky a výdaje.

Poplatek se hradí při každém podání zpoplatněného dokumentu. Dokumenty podléhající uhrazení poplatku a sazby jsou stanoveny v zákoně ze dne 28. července 2005 o nákladech řízení v občanských věcech (*Ustawa z dnia 28 lipca 2005 o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*). Zákon rovněž stanoví pravidla pro výpočet výše výdajů.

Zpoplatněny jsou zejména tyto dokumenty:

- žalobní návrh / protinávrh,
- prohlášení o rozšíření nebo změně žaloby, v důsledku čehož se zvyšuje hodnota sporu,
- odvolání (*apelacja*) a stížnost (*zażalenie*),
- odvolání k soudu nejvyššího stupně (*skarga kasacyjna*) a návrh na prohlášení konečného rozsudku za protiprávní,
- návrh na zrušení rozsudku pro zmeškání,
- odpor proti platebnímu rozkazu,
- účast hlavní (*interwencja główna*) a účast vedlejší (*interwencja uboczna*),
- návrh na zahájení nesporného řízení,
- návrh na zahájení úpadkového řízení,
- návrh na zápis do katastru nemovitostí / výmaz z katastru nemovitostí,
- návrh na zápis do národního soudního rejstříku (*Krajowy Rejestr Sądowy, KRS*) a do rejstříku zástav a o změnu nebo výmaz těchto zápisů,
- návrh na obnovu řízení,
- žaloba na neplatnost rozhodčího nálezu,
- stížnost proti rozhodnutí soudního úředníka,
- stížnost proti úkonům soudního exekutora,
- žádost o vydání následujících dokumentů na základě spisu: opis, výpis, osvědčení, výňatek, jiný dokument nebo kopie a žádost o kopii z katastru nemovitostí (za poplatek).

Výdaje zahrnují mimo jiné:

- cestovní výdaje strany, která je osvobozena od nákladů řízení souvisejících s tím, že se účastník řízení

dostaví k soudu, pokud toto jednání bylo soudem nařízeno,

- náhradu cestovních výdajů a výdajů na ubytování a ušlý výdělek nebo zisk svědků v souvislosti s jejich předvoláním k soudu,
- poplatky a náhradu nákladů vzniklých znalcům, překladatelům a poručníkům jmenovaným pro účastníka řízení,
- paušální náklady na shromažďování důkazů ze stanoviska soudních znalců,
- odměny příslušící jiným osobám nebo institucím a náhradu jejich výdajů,
- náklady na shromažďování jiných důkazů,
- náklady na dopravu zvířat a předmětů a na péči o ně,
- náklady na zadržení a pobyt ve vazbě,
- paušální částky splatné opatrovníkům ustanoveným soudem za dokončení průzkumu situace ve věcech týkajících se prohlášení manželství za neplatné, rozvodu a rozluky a za dohled nad kontaktem rodičů s dětmi naplánovaným soudem,
- náklady na osvědčení vydané soudním lékařem,
- náklady na mediaci, ke které byla věc postoupena soudem,
- náklady na oznámení.

Nestanoví-li zákon jinak, je strana, která soudu předloží dokument, který je zpoplatněný nebo vede k výdajům, povinna uhradit dané náklady řízení.

Některé subjekty jsou ze zákona osvobozeny od nákladů řízení (bez nutnosti podat žádost), například:

- účastník řízení, který žádá o určení otcovství nebo mateřství a uplatňuje související nároky (ukáže-li se však, že žaloba na určení otcovství je zjevně neopodstatněná, může soud ve svém rozhodnutí, kterým ukončuje řízení, uložit navrhovateli náhradu neuhrazených nákladů řízení s ohledem na všechny okolnosti případu),
- strana uplatňující nárok na výživné a odpůrce v řízení o snížení výživného,
- strana, která požaduje, aby smluvní ujednání byla prohlášena za nespravedlivá,
- zaměstnanec, který podává žalobu nebo žádá nesporné řízení, s výjimkou případů, kdy hodnota pohledávky přesahuje 50 000 PLN, nebo osoba, která podává opravný prostředek ve věcech sociálního zabezpečení,
- účastník řízení ve věci týkající se duševního zdraví,
- nesvéprávná osoba v řízení o zrušení nebo změně omezení svéprávnosti.

Výdaje jsou prozatím hrazeny státem, pokud se vztahují k úkonu soudu z moci úřední (např. pokud připouští důkazy, které účastník řízení nepožadoval). Ostatní výdaje hradí předběžně strana, která žádala o úkon vedoucí k jejich vzniku. Soud může požadovat, aby strana zaplatila zálohu na výdaje, a v případě, že záloha není uhrazena, neprovést požadovaný úkon. Soud rozhoduje o vrácení přeplatku záloh a o vyrovnání vzniklých nákladů v pravomocném rozsudku.

Ve svém konečném rozsudku soud rovněž rozhoduje o tom, kdo ponese náklady řízení a v jakém poměru. Ve sporném řízení je pravidlem, že veškeré náklady nese strana, která ve sporu neuspěla (tj. náklady uhrazené tímto účastníkem řízení a náklady uhrazené druhým účastníkem řízení). Je-li žalobě částečně vyhověno, může soud rozhodnout, že účastníci řízení ponесou vlastní náklady řízení (žádný z účastníků řízení není povinen nahradit náklady druhého účastníka řízení), nebo je rozdělí poměrně (s tím, že účastník řízení, který měl ve věci menší úspěch, nahradí druhému účastníku řízení část nákladů řízení stanovenou soudem). V nesporných řízeních (prováděných v mnoha věcech, například při rozhodování o důležitých záležitostech týkajících se dítěte, nabytí dědictví nebo zániku spoluvlastnictví) je pravidlem vzájemné vyrovnání nákladů. V závislosti na situaci, včetně chování stran v průběhu řízení, však může soud rozhodnout jinak, například uložit jednomu z účastníků řízení náhradu veškerých nákladů řízení, včetně nákladů vynaložených ostatními účastníky.

2 Co je přesně právní pomoc?

Právní pomoc je poskytována, aby byl usnadněn přístup ke spravedlnosti osobám, které se nacházejí v obtížné životní nebo finanční situaci.

Právní pomoc se řídí těmito právními předpisy:

a) ve vnitrostátních věcech: občanský soudní řád a zákon o nákladech řízení v občanských věcech;

b) v přeshraničních věcech: kromě zákonů uvedených výše v písmenu a) zákon o právu na právní pomoc v občanskoprávních řízeních vedených v členských státech Evropské unie a o právu na právní pomoc za účelem smírného řešení sporu před zahájením řízení (*Ustawa o prawie pomocy w postępowaniu w sprawach cywilnych prowadzonym w państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz o prawie pomocy w celu ugodowego załatwienia sporu przed wszczęciem takiego postępowania*)

Přeshraniční věci jsou případy, kdy žadatel, který má bydliště nebo místo obvyklého pobytu v jiném členském státě Evropské unie (s výjimkou Dánska), žádá o právní pomoc v řízení, jež je vedeno či které má být zahájeno v Polské republice, nebo za účelem smírného řešení sporu v občanskoprávní věci, v níž mají příslušnost polské soudy. Jedná se rovněž o případy, kdy žadatel, který má bydliště nebo místo obvyklého pobytu v Polské republice, požádá o právní pomoc v řízení, jež jsou vedeno či které má být zahájeno v jiném členském státě Evropské unie (s výjimkou Dánska), nebo za účelem smírného řešení sporu v občanskoprávní věci, v níž mají příslušnost soudy daného státu.

Právní pomoc zahrnuje:

- osvobození od nákladů řízení, aby účastník nemusel předem platit poplatky a výdaje při zahájení řízení a v jeho průběhu, včetně nákladů na cestu k soudu, pokud soud nařídí, aby se účastník dostavil osobně,
- ustanovení právního zástupce v soudním řízení, mimo jiné za účelem vypracování návrhu na zahájení řízení (v přeshraničních případech rovněž za účelem právního poradenství a smírného mimosoudního řešení sporu), aby byl účastník řízení bezplatně zastoupen profesionálním právníkem,
- v přeshraničních případech, kdy žadatel podal žádost o právní pomoc v řízení, které je vedeno či má být zahájeno v jiném členském státě:

a) osvobození od výdajů na úhradu nákladů na překlad žádosti o právní pomoc v jiném členském státě a nezbytných dokumentů na podporu žádosti;

b) ustanovení advokáta nebo právního zástupce za účelem poskytování právní pomoci žadateli v Polské republice pro řízení, jež je vedeno či které má být zahájeno v jiném členském státě, a to až do dne, kdy příslušný orgán tohoto členského státu obdrží žádost o právní pomoc.

Právní pomoc může být úplná nebo částečná. V druhém případě se může jednat pouze o jmenování právního zástupce soudem bez osvobození od nákladů řízení nebo o jmenování právního zástupce soudem s částečným osvobozením od nákladů řízení (např. konkrétní části nebo určité položky nákladů).

V Polsku je k dispozici rovněž ad hoc právní pomoc v rámci tzv. bezplatné právní pomoci (nieodpłatna pomoc prawna). Bezplatná právní pomoc je upravena zákonem ze dne 5. srpna 2015 o bezplatné právní pomoci, bezplatném občanském poradenství a právním vzdělávání (Ustawa z 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej). Bezplatná právní pomoc zahrnuje:

- bezplatné právní poradenství poskytované advokátem nebo právním zástupcem, a to i s ohledem na probíhající soudní řízení,
- bezplatné vypracování návrhu písemnosti, s výjimkou procesních písemností v probíhajícím soudním řízení,
- bezplatné vypracování žádosti o osvobození od nákladů řízení nebo o jmenování právního zástupce v probíhajícím soudním řízení,
- bezplatná mediace.

3 Jaké jsou požadavky k tomu, aby mohla být přiznána právní pomoc?

Právní pomoc v soudním řízení je dostupná jak fyzickým, tak právnickým osobám, jakož i organizačním jednotkám, které jsou ze zákona oprávněny být účastníkem daných řízení.

Fyzická osoba může být osvobozena od nákladů řízení, pokud není schopna nést uvedené náklady, aniž jí nebo její rodině vzniknou obtíže se zajištěním nutného živobytí nebo je vystavena riziku takových obtíží.

Právnická osoba nebo organizační složka bez právní subjektivity, která je ze zákona oprávněna být účastníkem soudního řízení, může být osvobozena od nákladů řízení, pokud nemá dostatečné prostředky na jejich úhradu. Obchodní společnosti (s výjimkou případů, kdy je stát jediným společníkem nebo akcionářem) by rovněž měly

prokázat, že jejich společníci nebo akcionáři nemají dostatečné prostředky ke zvýšení aktiv společnosti nebo poskytnutí půjčky společnosti.

Sociální organizace, které nejsou zapojeny do podnikatelské činnosti, mohou rovněž požádat o osvobození od nákladů řízení ve svých vlastních věcech v souvislosti se sociálními, vědeckými, vzdělávacími, kulturními, sportovními, charitativními nebo soběstačnými činnostmi, pokud jde o ochranu spotřebitele, ochranu životního prostředí a sociální péči.

Pro udělení právní pomoci neexistují žádné pevně stanovené limity příjmu. Je na uvážení soudu, který zohledňuje složení příjmů, majetku a výdajů účastníka řízení, a to včetně počtu závislých osob. Soud může rovněž dospět k závěru, že strana nemá dostatečné prostředky na pokrytí odměn právního zástupce, ale má dostatečné prostředky na pokrytí některých nebo dokonce všech nákladů řízení.

Kromě toho může soud ve vnitrostátním řízení odmítnout ustanovení právního zástupce, a to i v případě, že účastník nemá prostředky na zaplacení jeho odměny, pokud má soud za to, že účast právního zástupce není nezbytná. V praxi k tomu dochází tehdy, pokud věc není složitá, zejména pokud účastník během dosavadního řízení prokázal, že je obeznámen s právem a řízením.

V přeshraničních řízeních může soud odmítnout poskytnout právní pomoc osobám, které mají bydliště nebo se zdržují v jiném členském státě EU, s výjimkou Dánska, pokud jsou požadovaná opatření nebo ochrana práv zjevně neopodstatněná. Právní pomoc může být rovněž odmítnuta z důvodů týkajících se věci samé, pokud byla žadateli v této věci poskytnuta právní pomoc za účelem urovnání sporu před zahájením občanskoprávního řízení, ale urovnání nebylo dosaženo.

Formální podmínkou pro získání právní pomoci je, že žádost musí být soudu podána způsobem uvedeným níže v bodech 6 až 8.

Bez ohledu na výše uvedené může být osobě, která neovládá polštinu, poskytnuta během jednání bezplatná pomoc tlumočníka, a to na žádost předloženou soudu, který věc projednává (nebo který má věc projednat, byla-li žádost podána před zahájením řízení). Žádost nemusí splňovat formální požadavky, které se vztahují na žádosti o právní pomoc. To je stanoveno v článku 5 zákona ze dne 27. července 2001 o organizaci obecných soudů (*Ustawa z dnia 27 lipca 2001 prawo o ustroju sądów powszechnych*). Naproti tomu v případě bezplatné pomoci s překladem tvrzení a písemností, které je nezbytné předložit soudu, je již třeba řádně podat žádost o právní pomoc.

Nárok na bezplatnou právní pomoc mají pouze fyzické osoby, včetně živnostníků, kteří nezaměstnávají jiné osoby (samostatně výdělečně činných osob), pokud nejsou schopny nést náklady na placenou právní pomoc.

Advokát nebo právní zástupce může odmítnout poskytnutí bezplatné právní pomoci z naléhavých důvodů, přičemž osobu, která na ni má nárok, informuje o jiných poskytovatelích bezplatné právní pomoci působících v rámci okresu (powiat).

Pokud problém předkládaný osobou, která má nárok na právní pomoc, nelze zcela nebo zčásti vyřešit poskytnutím bezplatné právní pomoci, a to zejména pokud daný problém není pouze právní povahy, advokát nebo právní zástupce informuje dotčenou osobu o dalších možnostech získání vhodné pomoci od poskytovatelů bezplatných poradenských služeb. Mohou například poskytnout informace o službách subjektu poskytujícího bezplatné poradenství ve formě poradenského přehledu (karta informacyjna poradnictwa).

Kromě toho, pokud má bezplatná právní pomoc zahrnovat bezplatnou mediaci, nebude poskytnuta, pokud byla věc postoupena k mediaci soudem nebo jiným orgánem a pokud existuje důvodné podezření, že mezi účastníky dochází k násilí.

4 Je právní pomoc poskytována ve všech typech řízení?

Ano. Právní pomoc je k dispozici ve všech občanskoprávních věcech, včetně rodinných, obchodních, zaměstnaneckých a sociálních věcí (např. starobních důchodů a rent).

5 Existují v případě potřeby zvláštní postupy?

V případě nouze neexistuje žádný konkrétní postup.

6 Kde mohu získat formulář žádosti o právní pomoc?

Neexistuje žádný oficiální formulář žádosti o právní pomoc ve vnitrostátních řízeních. Žádost se podává písemně nebo ústně do protokolu.

V přeshraničních případech lze použít úřední formulář uvedený v příloze rozhodnutí Komise 2004/844/ES ze dne 9. listopadu 2004, kterým se zavádí standardní formulář pro žádosti o právní pomoc, v souladu se směrnicí Rady č. 2003/8/ES o zlepšení přístupu ke spravedlnosti v přeshraničních sporech stanovením minimálních společných pravidel pro právní pomoc v těchto sporech. Formuláře jsou k dispozici v sekretariátech soudů, u nichž řízení probíhá nebo má být zahájeno. Lze je rovněž stáhnout z internetových stránek ministerstva spravedlnosti. Použití formuláře však není povinné. Žádost by měla obsahovat podrobné údaje o rodinném stavu žadatele, jeho majetku, příjmu a zdrojích obživy. Žádost o právní pomoc za účelem smírného řešení sporu před zahájením občanskoprávního řízení musí rovněž obsahovat podrobný popis skutkových okolností věci.

Použití formuláře je povinné pouze u přeshraničních věcí, v nichž jsou řízení vedena v jiném členském státě a které se týkají osoby, která je polským státním příslušníkem nebo má právo trvalého pobytu v Polsku.

V přeshraničních věcech lze žádost podat nejen v polštině, ale také v angličtině.

7 Jaké dokumenty je třeba předložit spolu s formulářem žádosti o právní pomoc?

Žádost o osvobození od nákladů řízení nebo o jmenování právního zástupce ve vnitrostátním řízení musí obsahovat prohlášení o rodinném stavu, majetku, příjmech a zdrojích obživy v souladu se vzorem uvedeným v nařízení ministra spravedlnosti ze dne 3. října 2016, podle jehož ustanovení stát hradí bezplatnou právní pomoc, která je poskytována soudem ustanoveným advokátem (*Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu*). Vzory jsou k dispozici v elektronické podobě v polštině na internetových stránkách soudů, na internetových stránkách ministerstva spravedlnosti a v tištěné podobě v sekretariátech soudů. Jedná se o formální požadavek a nenapravení jakéhokoliv nedostatku v tomto ohledu do jednoho týdne od výzvy soudu vede k zamítnutí žádosti. Vzbudí-li okolnosti uvedené v návrhu pochybnosti, může soud nařídít šetření skutečných okolností žadatele, zejména tím, že ho požádá, aby poskytl doplňující vysvětlení nebo dokumenty.

V přeshraničních řízeních je osoba, která má bydliště nebo trvalé bydliště v jiném členském státě EU, s výjimkou Dánska, povinna k žádosti připojit:

- dokumenty potvrzující údaje uvedené v žádosti,
- podpůrné doklady týkající se státní příslušnosti, místa bydliště nebo obvyklého bydliště žadatele, a není-li žadatel státním příslušníkem žádného členského státu, podpůrné doklady potvrzující, že žadatel pobývá na území členského státu v souladu s právními předpisy daného státu,
- vyjádření žadatele k tomu, zda již byla žadateli poskytnuta právní pomoc pro smírné řešení dotčeného sporu, a pokud taková pomoc byla poskytnuta, ale nedošlo k urovnání sporu, vysvětlení důvodů.

Výše uvedené dokumenty by měly být přeloženy do polštiny nebo do angličtiny osobou oprávněnou k překládání úředních dokumentů v členském státě, z něhož žádost pochází.

Pokud žádost v přeshraničním řízení neobsahuje žádné z požadovaných informací nebo pokud panuje pochybnost ohledně její správnosti, požádá soud žadatele, aby poskytl další vysvětlení nebo dokumenty ve stanovené lhůtě nepřesahující jeden měsíc. Žadatel může zejména předložit kopie daňových priznání, výpisů z bankovních účtů, bankovních vkladů nebo vkladů cenných papírů nebo potvrzení uvádějící výši platu, honorářů a jiných odměn nebo požitků, důchodů, rent a výživného. V případě nedodržení lhůty soud posoudí žádost na základě poskytnutých informací.

V praxi by v zájmu urychlení posouzení žádosti měly být ve vnitrostátním i přeshraničním řízení od počátku přiloženy všechny dokumenty, které žadatel považuje za nezbytné k prokázání své finanční situace, zejména ty, které jsou uvedeny výše.

Je-li požadována bezplatná právní pomoc, musí žádost obsahovat prohlášení žadatele o nedostatku prostředků na úhradu nákladů na placenou právní pomoc. Osoba, která žádá o bezplatnou právní pomoc v souvislosti se svou podnikatelskou činností, musí navíc předložit prohlášení, že v posledním roce nezaměstnávala žádnou další osobu. Výše uvedená prohlášení musí být vypracována v souladu s ustálenými vzory, které jsou k dispozici ve střediscích bezplatné právní pomoci. Prohlášení se předkládají osobě poskytující bezplatnou právní pomoc.

Vzhledem k tomu, že bezplatná právní pomoc je obvykle poskytována přímo v centru po podání žádosti, měl by žadatel mít u sebe rovněž doklad totožnosti a všechny doklady nezbytné k představení právního problému, aby poskytnutá pomoc byla účinná.

8 Kde mám podat žádost o právní pomoc?

Žádost o osvobození od nákladů řízení nebo o ustanovení právního zástupce musí být podána u soudu, u něhož má být zahájeno řízení ve vnitrostátním sporu nebo u něhož již řízení probíhá.

Fyzická osoba s bydlištěm nebo obvyklým pobytem v členském státě EU (s výjimkou Dánska), která žádá o právní pomoc v přeshraničních řízeních, která probíhají nebo mají být zahájena u polského soudu, může požádat o právní pomoc u soudu, v němž nalézací řízení probíhá nebo má být zahájeno. Týká-li se žádost právní pomoci ve vykonávacím nebo vymáhacím řízení, musí být podána u okresního soudu příslušného v oblasti, kde má být rozhodnutí vykonáno nebo kde bude výkon vymáhán. Žádosti o právní pomoc lze podat rovněž prostřednictvím polského ministerstva spravedlnosti nebo určeného příslušného orgánu členského státu, v němž má žadatel bydliště nebo místo obvyklého pobytu. Ministerstvo spravedlnosti neprodleně předá žádost příslušnému soudu.

Fyzická osoba s bydlištěm nebo obvyklým pobytem v Polsku, která žádá o právní pomoc v řízeních, která probíhají nebo mají být zahájena v jiném členském státě (s výjimkou Dánska), může podat návrh u příslušného soudu jiného členského státu. Návrh může být rovněž podán prostřednictvím krajského soudu příslušného podle místa bydliště nebo obvyklého pobytu v Polsku.

Žádost o právní pomoc v rámci režimu bezplatné právní pomoci lze podat jednomu ze středisek bezplatné právní pomoci v Polsku, která se nachází v okresech a městech se statusem okresu. Mapa center a kontaktní údaje viz: <https://darmowapomocprawna.ms.gov.pl/pl/mapa-punktow/>

9 Jak zjistím, zda mám nárok na právní pomoc?

Polský soud doručí žadateli rozhodnutí o žádosti o osvobození od nákladů řízení nebo o ustanovení právního zástupce. Informace o stavu žádosti a o tom, zda byla či nebyla schválena, lze získat rovněž telefonicky nebo e-mailem od sekretariátu soudu.

Žadatelé o bezplatnou právní pomoc budou o tom, zda na ni mají nárok, informováni přímo v centru, kde je bezplatná právní pomoc poskytována.

10 Pokud mám nárok na právní pomoc, jak mám postupovat?

Je-li přiznáno osvobození od nákladů řízení, nevyžadují se žádné další úkony. Existují-li však náklady, které musí osvobozená strana vynaložit na ochranu svých práv (např. náklady na překlad nebo náklady na cestu k soudu, pokud byla strana předvolána, aby se dostavila osobně), má strana u soudu podat žádost o zálohu na tyto náklady. V opačném případě může soud očekávat, že strana osvobozená od nákladů řízení dočasně uhradí dané náklady, které jí budou poté vráceny. Je-li záloha poskytnuta, musí být uhrazena na základě faktur do jednoho měsíce od obdržení zálohy a v každém případě před vydáním rozhodnutí o konečném vyrovnání nákladů řízení.

Je-li ustanoven advokát nebo právní zástupce, měl by být kontaktován. Soud může žalobci doručit kopii rozhodnutí o jmenování advokáta nebo právního zástupce, avšak bez podrobností o jeho plném jménu a adrese. Soud sdělí tyto údaje v následném dopise poté, co o nich bude informován příslušnou krajskou advokátní radou

nebo regionální advokátní komorou.

Osoba, která je soudem osvobozena od všech nebo některých nákladů řízení před zahájením soudního řízení, je povinna připojit kopii rozhodnutí o osvobození od nákladů k žalobě nebo jinému dokumentu o zahájení řízení.

V rámci režimu bezplatné právní pomoci obdrží osoba, která na ni má nárok, tuto pomoc přímo v očekávané podobě ve středisku bezplatné právní pomoci.

11 Pokud mám nárok na právní pomoc, kdo vybere mého právníka?

Advokáta nebo právního zástupce určuje příslušná regionální advokátní rada nebo regionální advokátní komora, ale je-li v žádosti uveden konkrétní právní zástupce, bude v rámci možností a s jeho souhlasem jmenován právním zástupcem žadatele. Advokát nebo právní zástupce může případ odmítnout z naléhavých důvodů; v takovém případě samosprávný orgán jmenuje jiného právního zástupce. V průběhu řízení lze požádat o změnu již jmenovaného právního zástupce, a to i z naléhavých důvodů.

V žádosti lze uvést, zda by měl mít právní zástupce dobrou znalost určitého cizího jazyka a určitého oboru právnícké profese, zejména zda by měl být advokátem nebo právním zástupcem. V praxi soud takovou žádost zohlední.

V režimu bezplatné právní pomoci není možné zvolit advokáta nebo právního zástupce. Tato právní pomoc je poskytnuta advokátem nebo právním zástupcem působícím ve středisku právní pomoci vybraném žadatelem, nebo právním praktikantem vybraným advokátem nebo právním zástupcem.

12 Jsou v rámci právní pomoci hrazeny veškeré náklady řízení?

Strana, které bylo přiznáno úplné osvobození od nákladů řízení, neplatí žádné soudní poplatky a nenese žádné náklady. Pokud je strana částečně osvobozena od nákladů řízení, musí uhradit soudní poplatky a výdaje, pokud se na ně osvobození nevztahuje. Vyhraje-li takový účastník řízení, soud nařídí účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, aby tyto náklady nahradil účastníku řízení, který měl ve věci úspěch, v rozhodnutí, kterým se končí řízení.

Je-li strana osvobozená od nákladů řízení zcela nebo zčásti neúspěšná, soud ve svém závěrečném rozhodnutí nařídí této straně náhradu nákladů soudního řízení, které vznikly protistraně (nikoli však nákladů vynaložených státem).

13 Pokud mám nárok pouze na omezenou právní pomoc, kdo ponese ostatní náklady?

Osoba, která je částečně osvobozena od nákladů řízení, je povinna uhradit zbývající náklady řízení.

14 Vztahuje se právní pomoc i na opravné prostředky?

Právní pomoc poskytovaná soudem prvního stupně se vztahuje rovněž na odvolací a vykonávací řízení. Strana, která není zastoupena právním zástupcem (např. advokátem) v prvním stupni, může požádat o takovou pomoc ve druhém stupni. Je-li třeba podat mimořádný opravný prostředek, musí strana podat zvláštní žádost, která povede pouze ke konkrétnímu rozhodnutí o uvedeném právním úkonu.

15 Může být přiznaná právní pomoc odňata před ukončením řízení (nebo i po ukončení řízení)?

Soud může právní pomoc odejmout, a to jak ve formě osvobození od nákladů řízení, tak ve formě ustanovení právního zástupce, pokud se zjistí, že důvody, na jejichž základě byla poskytnuta, neexistovaly nebo přestaly existovat. V obou případech bude strana povinna uhradit veškeré příslušné poplatky a nahradit náklady, s výjimkou toho, že v druhém případě může soud nařídít straně, aby tak učinila pouze částečně, v závislosti na změně situace účastníka řízení.

V případě zrušení osvobození může soud stranu osvobozenou od nákladů řízení na základě vědomě zkresených okolností sankcionovat pokutou až do výše 1 000 PLN a účastníka řízení, kterému byla na základě těchto okolností poskytnuta pomoc soudcem ustanoveného právního zástupce, pokutou do výše 3 000 PLN. Bez ohledu na povinnost zaplatit pokutu musí strana zaplatit veškeré příslušné poplatky a uhradit náklady, za které je odpovědná nebo zaplatit odměnu soudního zástupce.

Osoba, která znovu žádá o osvobození od nákladů řízení a která vědomě zkrasila svou situaci, pokud jde o rodinný stav, majetek, příjmy a zdroje obživy, bude muset zaplatit pokutu až do výše 2 000 PLN a soud její návrh zamítne.

Proti rozhodnutí o uložení pokuty účastníkovi řízení lze podat opravný prostředek, jak je uvedeno v bodě 16 níže.

16 Mohu napadnout nepřiznání právní pomoci?

Ano. Proti rozhodnutí o zamítnutí osvobození od nákladů nebo jmenování právním zástupcem lze podat opravný prostředek, nebo, pokud bylo vydáno soudním úředníkem, lze podat stížnost proti jeho rozhodnutí. Před napadením rozhodnutí musí být ve lhůtě jednoho týdne od doručení rozhodnutí podána žádost o písemné odůvodnění. Po obdržení rozhodnutí s písemným odůvodněním musí být odvolání podáno ve lhůtě jednoho týdne a adresováno soudu, který rozhodnutí vydal. Za žádost o písemné odůvodnění, odvolání nebo stížnost proti rozhodnutí soudního úředníka se neúčtují žádné poplatky. Podobný postup se použije v případě zrušení dříve uděleného osvobození od nákladů řízení nebo v případě jmenování právního zástupce.

Naproti tomu osoba, které byla zamítnuta bezplatná právní pomoc, nemůže takové zamítnutí napadnout.

Další informace

- zákon ze dne 28. července 2005 o nákladech řízení v občanských věcech
- občanský soudní řád ze dne 17. listopadu 1964
- zákon ze dne 17. prosince 2004 o právu na právní pomoc v občanskoprávních soudních řízeních vedených v členských státech Evropské unie a o právu na právní pomoc za účelem smírného řešení sporu před zahájením řízení
- 2004/844/ES: rozhodnutí Komise ze dne 9. listopadu 2004, kterým se zavádí standardní formulář pro žádosti o právní pomoc, v souladu se směrnicí Rady č. 2003/8/ES o zlepšení přístupu ke spravedlnosti v přeshraničních sporech stanovením minimálních společných pravidel pro právní pomoc v těchto sporech
- zákon ze dne 5. srpna 2015 o bezplatné právní pomoci, bezplatném občanském poradenství a právním vzdělávání
- <https://www.gov.pl/web/nieodplatna-pomoc/npp>
- <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/formularze-dotyczace-przyznania-prawa-pomocy-w-postepowaniu-w-sprawach-cywilnych-prowadzonym-w-panstwach-czlonkowskich-unii-europejskiej>
- internetové stránky jednotlivých okresních a krajských soudů.

17 Má žádost o právní pomoc za následek pozastavení běhu promlčecí lhůty?

V případě žádosti o osvobození od nákladů řízení podání příslušné žádosti ani odvolání proti rozhodnutí o zamítnutí osvobození v zásadě nepřerušuje probíhající řízení, pokud žadatel nezískal osvobození od nákladů řízení na základě žádosti podané v žalobě nebo před podáním žaloby. V případě konečného zamítnutí žádosti podané před uplynutím lhůty pro zaplacení poplatku za podání začíná lhůta pro platbu znovu běžet ode dne doručení výzvy k zaplacení, nebo v některých případech, kdy je účastník řízení zastoupen advokátem nebo právním zástupcem, dnem doručení rozhodnutí o zamítnutí žádosti o osvobození od nákladů řízení. Žádná nová žádost o osvobození od nákladů řízení založená na stejných okolnostech však již nemá vliv na lhůtu pro zaplacení poplatku.

Rovněž v případě žádosti o ustanovení právního zástupce podání příslušné žádosti nebo odvolání proti rozhodnutí o zamítnutí tohoto ustanovení v zásadě nepřerušuje probíhající řízení, pokud žádost nebyla podána v žalobě nebo před podáním žaloby. Soud však může přerušit projednávání věci do doby, než bude o žádosti s konečnou platností rozhodnuto. Má tedy možnost jednání nenařizovat nebo může plánované jednání zrušit nebo odročit.

Je-li pro určitý procesní úkon povinné právní zastoupení advokátem nebo právním zástupcem (podání kasačního opravného prostředku (*skarga kasacyjna*), návrh na obnovu řízení, některá odvolání proti soudním rozhodnutím), podání žádosti o ustanovení právního zástupce před uplynutím lhůty pro provedení takového úkonu zastaví lhůtu. Bez ohledu na to, zda je žádosti vyhověno nebo je zamítnuta, začne lhůta běžet znovu. Žádná nová žádost založená na týchž okolnostech však již nemá na běh lhůty vliv.

Další informace

- zákon ze dne 28. července 2005 o nákladech řízení v občanských věcech
- občanský soudní řád ze dne 17. listopadu 1964
- zákon ze dne 17. prosince 2004 o právu na právní pomoc v občanskoprávních soudních řízeních vedených v členských státech Evropské unie a o právu na právní pomoc za účelem smírného řešení sporu před zahájením řízení
- 2004/844/ES: rozhodnutí Komise ze dne 9. listopadu 2004, kterým se zavádí standardní formulář pro žádosti o právní pomoc, v souladu se směrnicí Rady č. 2003/8/ES o zlepšení přístupu ke spravedlnosti v přeshraničních sporech stanovením minimálních společných pravidel pro právní pomoc v těchto sporech
- zákon ze dne 5. srpna 2015 o bezplatné právní pomoci, bezplatném občanském poradenství a právním vzdělávání
- <https://www.gov.pl/web/nieodplatna-pomoc/npp>
- <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/formularze-dotyczace-przyznania-prawa-pomocy-w-postepowaniu-w-sprawach-cywilnych-prowadzonym-w-panstwach-czlonkowskich-unii-europejskiej>
- internetové stránky jednotlivých okresních a krajských soudů.

■ Poslední aktualizace: 28/04/2026

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.